

Catalunya Artística

ANY II.—BARCELONA, 21 NOVEMBRE 1901.

MUSICHS CELEBRES

RICART WAGNER

AUTOR DE LA TETRALOGIA «L'ANELL DEL NIBELUNG».

(Croquis de Lembach.)

Núm. 76.

15 céntims.

La escuadra francesa manada per l'almirall Caillard, obehint ordres del seu govern, s'ha apoderat de l'illa de Mitylena, confiscant las aduanas. ¿Per qué?

Sembla que la causa determinant d'un fet d'aquesta naturalesa, principi potser d'una guerra ab Turquia, tingui d'haver sigut una ofensa d'aquellas que no's poden perdonar, un crim contra'l dret de gents, d'aquells que una nació civilisada té la obligació moral de castigar, costi'l que costi: y ab tot, res més lluny d'aixó.

Fransa, qu'ha contemplat impassible com la *Fera roja* atiava l'extermini ordenat dels armenis; Fransa qu'ha vist córrer á dolls pe'ls carrers de Constantinopla y las planas de la Turquia asiática la sanch de donas, vells y criatures, degollats á remadas pe'ls butxins del imperial assessi, sense que, ni per salvar la forma, protestés de semblant crim; aquesta Fransa, quins governants, inmòvils en els seus sillons ministerials, no han fet somoure las lluminarias de pobles enters abral-lats; aquesta mateixa Fransa, s'ha sentit sorpresa d'indignació y ha enviat, ab gesto heroich, els seus barcos á las platjas turcas porque'l *malalt sorrut d'Orient*, l'assessi dels armenis, el perseguidor de totas las ánimas generosas que voldrian fer entrar Turquia en el camí del progrés, ha allargat la infinita llista dels seus crims ab un de nou: ab el crim horrorós de no volguer pagar un grapat de *piastras* á uns senyors banquers que fan negocis per aquellas llunyanas terras, poch més ó menys ab els mateixos escrúpuls que'ls altres banquers del món.

L'extermini de tota una rassa, no ha pogut fer moure á una nació que's té per civilisada: els escarafalls d'una casa de banca, en perill de perdre alguns sachs de moneda, l'han feta sortir de pollaguera y redressantse ab olimpica *pose*, ha enviat el seu almirall y la seva escuadra, com un cobrador de contribucions acompanyat de la

guardia civil, á exigir á'n el Sultá els *diners ó la vida*.

¡Bonich paper per un almirall! ¡Honrosa gesta pe'l poble, que's proclama, ell mateix, el més cavaller de la terra!

Encara qu'es menester distingir entre'l poble y'ls governants.

El poble, el veritable, el pobre poble que treballa y ab el seu treball fa'l benestar y'l floreament d'una nació, ¿quina part hi té en el governament del Estat?

Absolutament cap.

Malgrat totas las falornias de sufragi y demés enganyifas ab que se li dona l'apariencia de governarse ell mateix, en la realitat de las cosas no li queda [més que'l] dret d'elegir als amos qu'han de manarlo, sense cap recurs, per, després d'elegits, poguérlshi imposar la seva voluntat, ni en las cuestiones més petites.

Els poders que'ls hi dona son tan extensos que'ls converteix en altres tants reys absoluts, molt més absoluts que'ls d'avans: ab la diferencia de que si allavors n'hi havia un de sol, avuy son á dotzenas els que exerceixen la tirania en nom de la democracia.

Es veritat que'l poble té'l dret de ferlos caure de cuant en cuant, per nombrarne de nous; però tant els nous com els vells per res tindran en compte la voluntat ni'ls interessos del poble que va nombrarlos. Es un carreró sense sortida: qui traspassa'l seu dret á un altre, se fa esclau d'aquell á qui ha fet el seu representant.

Es clar qu'aquest parlará dels interessos y l'honra de la patria pera disfressar els seus móvils personals; però en el fondo, sempre mirará de que suri'l seu propi interés ó'ls de la seva camada per demunt dels de la comunitat que representa.

Aixis s'explica que's puguin cometre, en nom del poble, infamias com la del Transvaal, sense que tota una nació's revolti irada contra'ls seus governants.

Se comensa enlluhernantlo ab retóricas llamantas, parlantli del honor de la bandera, emborratxantlo de gloria y de grandesa, y cuan s'adona de que tota aquella xerrameca no tapava més que una vergonyosa rampinya, digna d'un lladregot de carretera, l'aventura ja está prou avansada porque no puga sortirsen de cap de las maneras.

No: el poble no n'es responsable d'aquestas infamias: el poble anglés y'l francés y'l de tots

els pahissos té ben arrelat un sentiment innat de justícia que'l fa simpatisar ab els boers y ab els armenis assassinats, ó deixats assassinar ignominiosament, pe'ls governants de totas las nacions que's diuhen civilizadas.

El crim es d'aquestos, no del poble. Dominats els governs per la llopada dels grossos capitalistes, juheus ó cristians, no's mouhen per cap ideal noble y generós; solsament per las conveniencias d'aquells, per conquistar nous mercats á'n els industrials poderosos, per assegurar á'n els banquers omnipotents el fruyt del seus emprestits usuraris, movilsan els exércits y las escuadras y fan córrer á dolls la sanch en una guerra ímpia, no per l'avens de la humanitat, sinó en profit de quatre brétols inflats d'orgull y de moneda.

¡Quina vergonya! A quin rebaixament moral han arribat aquestas classes anomenadas directoras, que no fan sentir ni un crit de protesta devant d'aquestas infamias!

Metallizadas fins al moll del ossos, se fan solidarias d'ellas, porque sense més Deu que'l ba-

dell d'or, el diner justifica á'n els seus ulls tots els medis de fersen amo.

¡L'or! Aquest es avuy el rey universal, el veritable senyor del món.

Per ell, els governants de las nacions civilizadas, volguent passar per homes práctichs, volguent ésser positivistas, han deixat de banda lo qu'ells ne diuhen política romántica, sense veure que'l seu positivisme es un materialisme vergonyós, que revolta á'n els homes de conciencia honrada.

No! vosaltres no'n sou de positivistas! L'ideal també n'es de positiu y vosaltres l'arreconeu! També n'es de positiva la justícia qu'heu negat á'n els boers y á'n els armenis!

Peró anéu ab compte!

Aquesta mateixa justícia que avuy despreciéu per créurela fruyt d'un espiritualisme somniador, té prou virtualitat per ella mateixa y prou arrels en el cor del poble per escombrarvos á tots d'una bufada, com arestas de boll empesas per la tramontana!

JOSEPH PIULA.

VOLTANTS D'OLOT

MASIA ANOMENADA «LA CARITAT». (DIBUIX DE J. BERGA.)

Las fullas secas

(DE BECQUER.)

El sol s'havia amagat darrera la serra; els núvols creuhavan l'espai com flonjas glassas esquinsades, y pujavan uns demunt els altres, allà lluny del horitzó. El ventijol suau y humit de la tardor, arremolinava la fullaraca seca á mos peus. Jo estava assegut al marge d'un camí, per ahont ne retornan menys dels que hi van.

A fe, no sé en qué pensava, pero mon ànima, més que may se trobava empresonada entre las parets del cos; volia llessarse al espai, esbrinarho tot, conéixer els secrets de la Naturalesa, confondrem ab ella, sapiguer lo qu'es el verdader amor, entrar en las interioritats dels éssers volguts... Hi há moments en que l'esperit, deslligantse de la carn, pert sa personalitat, y's confón ab els elements de la Naturalesa, 's relaciona ab son modo d'ésser, y traduheix son incomprendible llenguatge.

Jo'm trobava en un d'aquestos últims moments, gran, sol y en mitj d'aquella pelada planuria; ohí qu'enrahonavan aprop meu.

* * *

Dugas fullas secas enrahonavan y aquest fou son diàlech:

—¿D'ahont vens, germana?

—Vinch de giravoltar ab mas companyas de primavera, embolicadas per núvols de pols, pe'l llarch d'aquesta planuria. ¿Y tu?

—Jo he seguit riu avall alguna estona, fins que'l ventijol m'ha tret del llot y m'ha deixat entre'ls jonchs de la ribera.

—¿Ahont vas ara?

—No ho sé: ¿ho sap per ventura'l vent que m'empeny?

—Ay! ¿Qui hauria dit que haviam d'acabar

grogas y secas, arrossegantnos á impuls del vent, nosaltras, que viviam vestidas de color y de llum, blincantnos en l'ayre?

—¿T'e'n recordas d'aquells dias hermosos en que brotarem, d'aquell mati xamós, que trencat l'inflat botó que'ns feya de bressol, ens desplegarem com un vano d'esmeragda, als calents y daurats raigs del sol?

—Oh! Qué dols era sentirs bressolada per la brisa!

—Qu'hermós véurer córrer l'aygua del riu, llepant las ronyosas arrels del tronch que'ns aguantava, aquella aygua que'ns feya créurer qu'estavam penjadas entre dos abims blaus!

—Cóm butzinavam juntas imitant els remors de la brisa, sentint el ritme de las onas!

—Els insectes brillants revoltejavan al costat nostre, desplegant sas alas de dauradas glassas.

—Y las papellonas blancas y blavas libellulas, que giravoltan per l'ayre en extranyes cercles, reposavan un instant en nostras palmas á contarse'ls secrets d'aqueix misteriós amor que'ls dura un instant y'ls consúm la vida.

—Cada una de nosaltras era una nota en el concert de la boscuria.

—Cada una de nosaltras era un to en l'harmonia del color.

—En las nits de lluna, cuan sa platejada llum lliscava per la cresta de la montanya, ¿te'n recordas com parlejavam entre las diáfanas ombres?

—Y referiam ab remor de llavis las historias dels sylfos que's gronxolan en els fils d'or, que penjan dels arbres las aranyas.

—Fins que sospeniam nostra conversa per'escoltar y gaudir de las queixas del rossinyol, que va triar nostre tronch pera ferhi son niu...

—Y qu'eran tristos sos cants, tant que de gosar en ohirlos, al brillar el dia nou encara ploravam!

—Oh! Qué dolsas aquellas llágrimas que'ns deixava la rosada de la nit; y cóm resplandian ab tots els colors del arch, á la primera llum de l'auba!

—Després vingué l'alegre bandada de caderneras y pinsans á omplir de vida y remor la boscuria, ab son xiu-xiuheig y plascents canturias.

—Y una enamorada parella penjá al costat nostre, son niu rodó de palla y ploma.

—Nosaltres serviam d'abrich als petits contra las gotas de la pluja, en las tempestats d'estiu.

—Y'ls feyam de raser y'ls defensavam dels raigs del sol cremosos.

—Nostra vida passava com somni d'or, del que no sospitavam que's podria despertar.

—Una hermosa tarde en que semblava que tot somreya al nostre entorn, en que'l sol ponent enrogia els núvols, y de la terra lleugerament humida s'alsavan efluvis de vida y perfums de flors, dos enamorats s'aturaren aquí al marge del riu y al peu del tronch que'ns sostenia.

—May ho oblidaré! Ella era jova, gayre bé una nena, hermosament pàlida, de rulls rossos, daurats per l'últim raig del sol d'aquell dia. Ell, també jove, li preguntava ab tendresa:—¿Per qué ploras?—Perdona aquest involuntari sentiment d'egoisme, responia ella aixugantse una llágrima pura com la seva ànima, y esfullava una flor: ploro per mi. Ploro la vida que'm fuig; cuan el cel se corona ab raigs de llum y la terra's vesteix de verdor y flors, y el vent porta perfums embaumadors, cants d'aucells y armonias distants, y s'estima, y una's sent estimada, qué bonich es viurer!—¿Y per qué no has de viurer? vá demanar l'aymant, estrenyentli las mans conmogut.—Perque es impossible... Deixam, no'm miris may més. No, no m'estimas. Cuan cayguin secas aquestas fullas que armoniosas remorejan al pas del ayre que porta efluvis d'amor, jo moriré també, y'l vent juntarà algún dia sa pols y la meva, qui sab ahónt.

Y ell, conmogut tot son ésser ab las paraulas escapadas d'aquells llavis, abrassantla ab tota sa forsa, li feu vibrar á cau d'orella un «t'estimo més que may...» Y una doble armonia extranya escapada dels llavis d'abdós, omplená la boscuria, y nosaltres trontollarem... ¿Qué seria?...

—Jo ho vaig ohi y tu també, y'ns estremirem

y callarem! Varem secarnos. Deviam morir y girar arrossegadas pe'ls remolins del vent! Aquella nit permanesquerem mudas y plenas de por! Quina nit més terrible!

—Per primer cop va faltar á la cita'l rossi-nyol, qu'omplia d'armonia la boscuria...

—Apoch fugiren els aucells, y'ls petits ja vestits de ploma, deixaren el niu tebi, com buyt bressol d'un nin mort.

—Y fugiren las blancas papellonas y blavas libellulas, deixant en son lloch, negrenchs insectes que rosegavan nostras fibras y duyan en son interior asquerosas larvas.

—Y com ens estremiam encongidas al gelat contacte de la rosada tardorenca!

—Varem perdre'l color. Y'l sol y l'ayre ens negaren la vida.

—Varem perdre la suavitat al tacte, y lo que avans al tocans eran remors de paraulas d'enamorats, després se convertí en soroll aspre, desagradable y trist.

—Y á la fi una ventada ens feu volejar despresas!

—Trepitjada pe'l peu del caminant indifere-
rent, sens parar arrossegada ja pe'ls camps, ja pe'ls camins, tan aviat pe'l llot com per la pols, m'he jutjat dítxosa cuan podia reposar un instant en el sot profund del cementiri.

—Jo só donat voltas arrastrada per la corrent, y en mon llarch romiatge vareig véurer, jolius y alegres contemplant l'ayre, l'aygua y'l sol á aquella enamorada parella. Qué felissos! Ella desesperada, anunciá sa mort á aquell doncell; per ell fou estimada y viurán. Ella sens pensarho ens explicá lo qu'era la mort! Quina enveja!

—També ells després de gosar de la vida, d'ella com nosaltres se despendrán, y un dia descansarán en una fosa, potser en la que jo m'hi vaig deturar un moment. No'ls envejo!

—Ja'l ventijol ab sas invisibles mans ens aixeca y ab forta bufada, m'obliga á seguirlo. Oh! destrucció, vina en ma ajuda y treume del món! Adeu, germanal...

—Adeu!...

El vent xisclá fortament, y'l fullám s'aixecá en remoli confós, perdentse lluny, molt lluny, ab las tenebras de la nit.

Y jo vareig pensar quelcóm que no puch recordar, y qu'encara que ho recordés, no podria explicarho fidelment.

RAFEL GAY Y DE MONTELLA.

MTRE. FRANZ FISCHER
DIRECTOR D'ORQUESTA WAGNERIÀ.

El Crepuscol dels Deus.

(Acabament.)

Per una equivocació en la ordenació de cuartillas, ens veyém obligats á corretgir un detall del article publicat en el passat número, que ara de passada, ampliarem un xich pera sa millor comprensió.

Es en l'análissis que ferem d'un fragment de la conversa de «Hagen» y «Gounther» en el primer acte del *Crepuscol*.

HAGEN.—(1) Jo'n coneix una qu'es única en l'Univers; (2) unas rocas li serveixen d'abrich; las flamas (3) mugeixen á son entorn; qui passi á través de las flamas, será l'amo de «Brunhilda».

GOUNTHER.—¿Podré jo (1 y 4) véncer el perill? (1 y 5) y (6).

(1) *Tema de la Walkyria* (2) *Tema del encantament del foch* (3) *Cant del aucell* (4) *Tema ensopiment de «Brunhilda»* (5) *Tema cavalleresch dels Guibighs* que queda trencat y sens acabar, y després d'una petita pausa apareix el fragment fonamental (6) del *Tema de «Hagen»*.

(1) y (2) son descriptius y reveladors de las particularitats de la dona á qui's refereix «Hagen»; el (3) es pera recordarnos que l'aucell ja ho revelá á «Siegfried» molt avans de que «Hagen» ho revelés á «Gounther».

La combinació (1 y 4) *Tema de la Walkyria*,

y'l del *ensopiment*, ens demostra ab perfecta claretat, que la dona per qui vol atravessar «Gounther» las flamas, es la que despertá «Siegfried» del ensopiment en que estava sumida, y'l convertirse el *Tema del ensopiment* (4) ab el *Tema cavalleresch dels Guibighs* (5) (adoptat en el *Crepuscol* pera representar á «Gounther») que vé combinat ab el *Tema de la Walkyria* (1) que puja dels graves cap al agut, es l'element psicológich que serveix pera indicarnos lo que «Gounther» somnia, ó siga sa unió ab la superba dona, però... el tema d'ell se trenca... y no's resolt... y en els baixos apareix el fragment fonamental (6) del *Tema de «Hagen»*. . ¿per qué? donchs pera revelarnos que «Hagen» es qui ha ficat la idea de conquerir á «Brunhilda» en el cap de «Gounther», y que aquest no podria portar á efecte sas actuals ilusions si no tingués á son favor á «Hagen» que domina sinistrament á tots, y que ab sas astucias logrará que «Gounther» s'uncixi ab «Brunhilda».

III

PERSONATJES QUE INTERVENEN EN «EL CREPÚSCOL».

Siegfried.—Gounther.—Hagen.—Alberich.—Brunhilda.—Gutrune.—Waltraute.—Lastres Nornas.—Las tres fillas del Rhin (Nixes).—Homes y donas (vassalls de Gounther).

ACEPCIÓ DRAMÁTICA D'AQUETS PERSONATJES.

SIEGFRIED y BRUNHILDA.—En el *Siegfried* y en la *Walkyria* havém ja conegut qui son aqueixas dugas figuras, mes en el *Crepuscol* se'ns presentan baix un aspecte complertament transformat.

Abdós n'han perdut aquellas condicions sobrenaturals casi divinas que avans possehian y eran la escencia de son ésser. Transformats ara, per l'amor purament terrenal que's professan y'ls uneix, en sers simples y humanisats, els veyém descendir de las poéticas y ideals regions ahont sols se concibeixen els sers deificats, cap á las terrenas y mondanas ahont sols imperan la luxuria, la mentida, la intriga y la traició, barrejantse y confonentse entremitj dels demés mortals, fins que cayguin victimas d'aquellas passions y ferits de mort pe'l fatidich anatema que persegueix á tot possessor del malehit anell y pe'l treball d'aniquilament que en la foscor de la nit y en las profunditats ombrosas del Nibe-

lehim, va preparant sens treva ni darse punt de repós el pervers y venjatiu «Alberich».

«Siegfried» es, en el *Crepúscol*, l'héroe cavalleresch que desitja córrer món en busca d'aventuras, pera poguer afirmar sa invencibilitat; y «Brunhilda» es una simple dona que sols desitja abandonar-se al transport y goig amorosos que sempre li ofereixen els brassos de son «Siegfried», son conqueridor y son héroe sens rival.

En el primer acte del *Crepúscol* ja son las víctimas de la intriga teixida per «Alberich» y «Hagen». «Brunhilda» ja comensa á sufrir la pena que l'ha de portar al sublim sacrifici d'ella y de son amor; á «Siegfried» el veurém sempre alegre, satisfet y joyós, però ab una alegria y una joia equivocadas y altament trágicas si'ns ficsém en tot lo que'l rodeja.

La missió inconscient d'ells dos, es lliurar al món, primer: de la maledicció del amor precisament per mitj del mateix amor; y segón: del anatema del anell malehit, per mitj del mateix anatema ó intriga teixida per «Hagen» y son pare, pera poguer recobrar dit anell.

«Siegfried» está lliure de la influencia maléfica del anell, y es invencible de cualsevolga manera que se'l acometi si no es per la espatlla y á

traició. Aquesta particularitat, «Brunhilda» la dona á conéixer á «Hagen» per estar convensuda, en son desespero, que la mort de «Siegfried» es d'imprescindible necessitat en bé d'ell, d'ella y del món enter, puig l'únich medi pera cumplir sa missió de fer renáixer la pau y benhauransa al món, es fer desaparéixer el malehit anell tornantlo al lloch d'ahont sorti, ó siga de dintre l'aygua.

HAGEN.—Es germá de «Gounther» y «Goutruna» per part de sa mare la reyna dels Guibighs, que fou comprada ab l'or del nibelung «Alberich», qui la feu concebi, sens amor ni estimació de cap mena, á «Hagen», que representa simbólicament al home repulsiu y odiós per excelencia, no glatint son cor sinó á impuls de las passions més perversas. Al engendrarlo «Alberich» ho feu sols mogut per l'odi y enveja y sentiment de venjansa que sentia envers els deus, y pera contrarrestar el poder que «Wotan» havia adquirit sobre la terra al crear la rassa dels welsas, cual missió, inspirada pe'l deu supré, era lluytar contra'l treball de destrucció y aniquilament que «Alberich» preparava, per lo que fácilmente se comprén la missió del fill de «Alberich»: lluytar continuament contra'ls deus, fins arribar á conseguir el tremendo crepúscol

EL CREPÚSCOL DELS DEUS: Decoració del Pròlech y 2.ⁿ cuadro del Acte primer. (Boceto per Pellicer Montseny.)

EL CREPÚSCOL DELS DEUS: Decoració del Acte segón. (Boceto per Pellicer Montseny.)

y ab ell l'aniquilament y desaparició de la nissaga divina, pera poguer recobrar altra volta l'anell màgic y'l domini del món.

GOUNTHER Y GOUTRUNA.—Son el simbol dels sers superficials que no hi veuen gayre de lluny. En la Tetralogia venen á servir com á intermediaris entre'ls nibelungs y'ls héroes, y d'instrument á «Alberich» y á son fill pera portar á cap la realisació de sos fins perversos. No obstant sa significació trágica y de molta importancia en el *Crepuscol*, no son personatjes principalissims en el drama, ja que sa acció no es propia ni decisiva sinó purament reflexa.

LAS TRES NORNAS.—Las Nornas de la mitologia escandinava, venen á ésser lo que las Parcas en la mitologia grega. Las Nornas son fillas de «Erda» (La Mare Terra). Sa missió era vetllar per l'ordre natural é inevitable de las cosas, tal y com succehian. La corda que teixeixen s'anomena *corda de la vida ó del destí*; la trama d'aquesta corda la formen gran número de fils que representen las vidas dels sers que poblen l'Univers, y'ls nusos y embulls que en élls hi troben simbolisan las malifetas comesas, que segons sa importancia, serán més ó menys grossos.

La ciencia que cada una de las Nornas pos-

sehia, era incompleta considerada aïsladament, mes sumadas, ó reduhidas á una sola la de las tres germanas, era completa del tot.

La primera coneixia el passat. La segona el present. La tercera el pervindre, y deduhint de lo que trobava escrit en la corda trenada per sas germanas, cantava ó anunciava la fi que tindria lo que llegia en ella, consecuencia fatal é ineludible de la inflexibilitat del destí.

Referent als demás personatjes, no expliquém sa acepció dramática, per ésser ja coneguts en las anteriors jornadas al *Crepuscol dels Deus*.

JOSEPH BARBERÁ.

Planys y recorts

Sents, amor meu? Tritlleja la campana repercutint ab veu planyent, calmosa, y's va extenent pe'ls monts y per la plana la boyrada mandrosa.

L'ardenta y xardorosa soleyada no bat pas com avans amorosida, apar la terra trista y endolada y de dolor ferida.

No canta ja l'aucell entre'l brancatje, flors esfulladas sols hi há en el prat,

no vola'l papelló pe'l blau celatje,
tot resta trist, callat...

Tot plora, amor, tot plora y ab dolcesa
convida á planys y á meditar recorts;
plorém també tots dos ab greu tristesa,
ja qu'es el jorn dels Morts.

Plorém planyent als vius, que ab lley malvada
fan un presiri del palau del món,
hont la virtut es sempre menyspreuada
y el mal al bé confón.

Plorém per la riquesa y pompa vana
que trafiqueja els sentiments humans
fent divisions, cuan Deu y la fossana
á tots ens fan germans.

Plorém també pe'ls sers que'ns engendraren,
que després Deu á n'ells tot ho debém;
els sentiments que al nostre cor donaren
fan que tu y jo ens aymém.

Mes jurém de tot cor y ab fe estimarnos,
ensemps que fem del cor un oratori
per' cantar planys y venerar recorts.
Sembrém l'amor, que fruyts ha de donarnos,
que al menys cuan no existim tindrem qui'ns plori
en el día dels Morts.

BONAVENTURA RAMÉNTOL.

2 Novembre 1901.

CONCERT DE «LA FILARMÓNICA»

La impresió un xich dolenta que'ns produhiren els concerts darrerament dorats pe'l Mestre Crickboom, s'esborrá del tot el divendres passat, puig varem sortir del teatro de Novedats joyosos d'haver vist la personalitat del director ab tot son relleu y domini necessaris.

Hem de fer especial menció del *Concert en re menor* de Häendel, del *Preludi del Diluvi* de Saint-Saens y *Mestres Cantors* de Wagner.

El concert de Häendel, fou tot ell una filigrana, lluhintshi de debó la corda; el tercer temps tingué de repetir-se, per lo ben interpretat y gust exquisit ab que fou dit. El final no's manté al mateix nivell dels altres temps, y decau bon xich per haver rellicat son autor cap als efectismes, mes no obstant, la batuta del Mestre Crickboom, lográ treuren un gran partit, executá el quartet ab justesa y brillants admirables.

El preludi de *El Diluvi* també meresqué una execució acabada, distingintshi en la part de *violó solo* el senyor Meriz, que demostrá ésser un distingit violinista y bastant artista.

Els *Mestres Cantors* (Preludi del tercer acte, vals, y entrada dels aprenents), sortí brillant del tot, y la corda ab gran justesa en el passatge que té avans d'entrar al vals, que fins els detalls de l'accentuació sortiren clavats del tot.

En l'obertura del *Fidelio* de Beethoven, l'entrada fou pifiada pe'l metall, havent de fer constar, que aixó no's pot considerar com á falta grave si's té en compte que aqueixa obertura ocupava'l quart número del programa y'ls instruments estavan frets, per no haver tocat encara.

Aquest fou el treball de la orquesta.

Els números restants del programa, eran en los que hi prenia part la senyora Pichot de Gay.

En el poema *Arrêlez-vous y Rêves*, de Wagner, que foren acompanyats al piano pe'l Mestre Crickboom, la senyora Pichot no'ns satisfé del tot, puig sa manera d'interpretar á Wagner, resulta bon xich *italianisada* ananthi á buscar efectes renyits per complert ab las ideas de son autor.

En *Alceste* de Gluck, tampoch ens agradá, per no encaixarli gens ni mica á las facultats de sa veu, y particularment en las notas agudas [fou ahont se posá més de manifest lo que dihem.

En *L'Enterro*, del Mestre Morera, fou ahont la trobarem en son propi terreny, puig va dirla d'una manera acabadíssima, ab gran sobrietat, penetrant al fons de l'obra y interpretant ab verdadera tristesa l'esperit de la lletra. Ens agradá molt per tots conceptes en aquesta hermosa *fulla d'album*. El treball de la orquesta també ha de senyalar e y sorti molt ajustat y ab verdader art dintre del clar-obscur de la fonda melangia que hi sapigué imprimir el Mestre Morera.

B.

Anyorament.

Fa molts días que no't veig,
que no't veig, dona estimada,
y sento que al fons del cor
hi esclata greu anyoransa.

Més, molt més que á la ciutat
me plau viure á la montanya;
com que á montanya no hi ets
sento una pena que'm mata...

Cuan passa voreta meu
un aucellet, á frech d'ala,
sembla que'm parli de tu
ab las sevas relladas.

Voldria tenirte aprop,
ben aprop pera parlarte;
per' contarte dolsament
l'amor que'm vessa de l'ànima...

Voldria veure'ls teus ulls
y al fons d'ells enmirallarme,
com s'enmiralla de nit
á l'estany, la lluna blanca...

Voldria, reyna del cor,
jugar ab tos cabells d'àngel,
aquells rinxos tan brillants
que't fan de march á la cara.

Voldria tenirte aprop,
ben aprop, com Deu als àngels,
per'sentir tots els batechs
del teu cor d'enamorada.

Voldria escoltar de tu
mots d'amor, sempre en veu baixa,
perque ningú respirés
el perfum de tas paraules...

Mes á montanya no hi ets,
no hi ets... la meua estimada,
y sens tu... dona del cor,
iqu'es deserta la montanya!...

L'anyoransa aquí'm consum
y el morir me fa basarda...
puig morir d'anyorament
es una mort molt amargal...

J. M.ª CASTELLET Y PONT.

Novembre, 1901.

Bibliografia.

LLIBRES Y PERIÓDICHS REBUTS EN AQUESTA REDACCIÓ.

DICCIONARI DE BARBRISMES INTRODUHITS EN LA LLUN-GUA CATALANA. —Obra composta per *Antoni Careta y Vidal*.

Si se'n ha de dir diccionari d'una llista ordenada alfabèticament de las paraulas que forman el cabal d'una llengua, ó de las que's refereixen solament á un ordre de coneixements, la obra d'en Careta ve á ser un diccionari al revés, una colecció de termes que no han de figurar en el cabal llegitim de la llengua catalana, per més que l'us els haja adoptat mercès á la influència corruptora d'un idioma foraster ab que las circumstancies nos han portat á tenirhi frequent tracte.

En el llibre que'ns ocupa, donchs, s'hi há d'apendre lo que no's té de dir, lo que s'ha d'evitar en el llenguatge literari, perque es impuresa del idioma; però també s'hi há d'apendre lo que es de lley, lo que essent veritablement catalá, ha anat desapareguent de la conversa y en part del escrit literari y cedint son lloch al barbarisme, que en Careta'n diu *barbrisme*, fundat segurament en una lley filosófica ben discutible.

Al costat de la expressió forastera, bárbara, hi posa l'autor la equivalència castissa, treta del us constant en la conversa vulgar unas vegadas, del mateix us may abandonat en certas encontradas ahont la influència castellana no hi ha pres tant peu, ó dels escrits que ha pogut consultar dels temps en que no havia sofert aquella malura la nostra llengua; en moltes ocasions, mancanti altres fonts que serían millor autoritat, ha hagut de pendre guía el senyor Careta dels autors que li mereixen més confiansa, y no sempre hi ha tingut en aixó el millor acert, lo cual no dihém pera fernhi un cárrech, sinó pera empényer son entussiasme cap al intent d'aixamplar sas investigacions y son estudi de la llengua á fi de completar en edicions successivas el tresor contingut en aquest llibre que'ns ha posat la ploma á la ma.

La obra d'en Careta li ha de valdre las més calurosas felicitacions, perque es un treball pacientíssim, que no més pot durlo á cap un devot molt sencer de la nostra llengua, y perque no es solament per la bona intenció sinó per la valua real é innegable que té aquest llibre una importancia desusada. No ha d'ésser may considerat com á una senzilla curiositat literaria sens cap més transcendencia, sinó com á obra de consulta que fullejará més d'un cop tothóm que al escriure en catalá vulga tenir compte á no incórrer en falta per lo que toca á la puresa del llenguatge.

Que'l *Diccionari de barbrismes* d'en Careta es incomplet; que flaqueja en algún punt; que «no's pot matar tot lo que es gras», es dir, que s'han d'acceptar paraulas y locucions que ja l'us ha sancionat, perque la llengua, com las demés cosas, esta subjecta á las modificacions que'l temps imposa á tot lo que per naturalesa ha d'ésser transformable; que'l cata á necessita aprendre d'altras llenguas elements d'expressió que li mancan, perque s'ha quedat en certa manera enderrerrida y pobre; tot aixó no son rahons ni motius pera regatejar al amich Careta'l nostre aplaudiment, ni lleva importancia literaria al seu llibre, ni desfá que aquest sia un tresor molt estimable de coneixements y observacions, ni'ns permet negar que la literatura catalana s'ha enriquit ab una obra, única en sa classe, que ha de servir de base á nous treballs en benefici de la purificació y cultura de la nostra llengua.

No havém tingut la pretensió d'analisar en aquestas ratllas la darrera obra del senyor Careta; per aixó hem estat breus al ocuparnos d'ella; però'ns creyem pagar al autor un deute ben llegitim al tributarli per son diccionari'l més

entussiasia aplaudiment, com aixís per encárrech de la direcció d'aquesta Revista y per compte propi ho tem avuy en aquest migrat article, del cual confiém que'n pendrá l'amich Careta la bona voluntat.

J. I APORTA.

PRINCIPAL

La companyia cómic-dramática castellana del senyor Sánchez de León, fa més una bona temporada de premsa que de taquilla, com se sol dir; c'e manera que si no arri- van reforsos en forma d'estrenos que trapin— alguns dels tants que'ns havian anunciat—lo qu'es ab el género gastat de tant arrossegar-se per las taulas, no durán la barca á port, y que aquest port costa de guanyar.

Fins ara han anat defensant-se ab lo més escullidet de la escena castellana, donanthi una interpretació que en certs moments tant colectiva com individualment res ha deixat que desitjar y en altres tan sols ha surat alguna primera figura, però que en resúm ha fet el seu efecte, poguent-se titllar á la companyia de ben acceptable.

Veurem si aviat tindrem ocasió de poguer jutjarlos en alguna obra de moderna creació qu'es allá hont s'hi veu per enter el valor d'un artista.

LICEU

Esperavam véurer y sentir la tercera part de *L'anell del Nibelung* ab tota la grandiositat que l'assumpto colossal sugeri á'n en Ricard Wagner; desitjavam mostrarnos orgullosos de que en el nostre gran Liceu se rendís culte fidel á produccions de tal transcendencia sense regatejalshi ni'l més petit detall; creyem de debó que aquesta vegada, després de las anadas á Bayreuth y de las grans bocadas de refinaments artístichs... sortiria la part de la Tetralogia, *El Crepuscol dels Deus*, un xiquet menys desigual. Pero ¡ay la mare! lo que varem suar dissapte á la nit! Ni may que'ns haguessim ficat ab tantas grossas de deficiencias ni ab tantas altras grossas de detallets y detallassos emittits, evaporats, escamotejats... diguinho com vulgan...

En fi, que al día següent no'ns varem sentir ab prou for- sas pera escriurer ni la més débil ressenya .. La febre'ns dominava. Sols poguerem enviar á la impremta la següent noticia en forma de telegrama: «Hem assistit á la parodia del *Crepuscol*. En el número vinent donarém detal's»

Una aclaració: consti que'l treball del Mestre Franz Fischer no entra dins de la nostra censura; ni la orquesta tampoch en general. D'aquets factors valiosos ne parlarém ab l'elogi que's mereixen.

CATALÁ.—ROMEA

S'ha reproduhit, obtinguent el mateix écsit de las prime ras representacions, la comedia satírica d'en Rusiñol, *¡Libertat!*

Divendres va estrenarse una comedieta de nostre amich en Joseph Nogué y Roca, que dú per títol *Un marit modeló ó el pa de casa*; es una obreta qu'encara que d'assumpto molt tractat en el fondo, está habillada á trossos d'una forma ben tallada á la moderna, com son certas situacions cómicas d'un efecte segur en el públich. Ademés, la fá recomanable el desembrás ab que's mouhen tots els

personatjes que hi intervenen, els xistes ensopegats que s'hi escoltan y el diàlech ben tractat que hi campeja.

El públich va ríurer, premiant al autor la bona estona que li havia fet passar, ab llarchs picaments de mans y obliganilo á sortir á las taulas, junt ab els intérpretes senyoras Parreño y Clemente y els senyors Capdevila, Goula, Virgili, Fuentes y Santolaria, que demostraren tenir la obreta ben ensajada.

NOVEDATS

Darrerament la companyia catalana y castellana ha posat en escena els dramas *Otelo*, *Un drama nuevo* y *Terra baixa*, entre altrás obras menys dignas de mencionar. Ab aquestas produccions, posadas ab tot el cuydado possible, han tingut ocasió de lluhir un xich sos bons desitjos alguna dels artistes d'aquest teatro, però devém fer especial menció en l'*Otelo*, del senyor Buxens, y en *Un drama nuevo* y *Terra baixa*, del senyor Piera y de la senyora Garrigós.

Per avuy s'anuncia l'estreno d'un'obra d'en Ramón Pomés, *El apóstol blanco*.

Dintre de la primera desena del mes entrant debutará la companyia que dirigeix l'eminent trágic italiá Ermete Zacconi, que segons resan els cartells, ve á donar sis úniques funcions, que nosaltres desijém que cuan menys se dupliquin.

Entre las obras que dita companyia porta de repertori, hi figuren l'*Otelo*, *El Rey Lear* y *La bisbetica domatta*, de Shakespeare; *Espéctres*, d'Ibsen; *Potencia de las tenebras*, de Tolstoi; *Pane d'altrui*, de Tourguenef; *Animas solitarias*, d'Hauptmann; *Divitti dell'anima* de Giacosa, y altrás de Rovetta y Bracco.

Preparemnos á sentir las agradables emocions que produheixen sempre las obras mestras.

Al final donarém las *Notas* explicativas y el retrato del autor.

També repartim ab el número d'avuy, el *plech* 13 de la bonica novela-epistolar

L' APOSTOL

original d'en Manel Folch y Torres, premiada en el primer Certamen de CATALUNYA ARTÍSTICA celebrat enguany.

Acabantse aviat aquesta interessant novela-epistolar, comensarém la publicació de las dugas novelas curtas, premiadas també en nostre primer Certamen, *Idili trist*, d'en Joan M. Guasch, y *La somera de la Rosa*, de Pollés y Alier, ab las que tancarém el tomo de «Novelas» que comensarem á principis d'aquest any.

—

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera'l Monument á FREDERICH SOLER, quals donatius no podrán excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció caràcter popular.

De las cantitats recaudadas se'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Suma anterior: 31'70 ptas.

Don Aureli Robrenyo, 0'25 ptas.—Don Pau Miró, 0'25.—Don Rogeli Martí, 0'25.—Don Santiago López, 0'25.—Don Francisco Camp-lloch, 0'30.—Total, 33 pessetas.

Continúa oberta la suscripció en la Redacció de CATALUNYA ARTÍSTICA.

—

Tots els dilluns, durant els intermedis de las sessions de *Putxinel·lis* organisadas en els « quatre Gats », s'hi cantan cansonetas catalanas del « Cansoner Popular » que obtenen molt bon aculliment del numerós públich que assisteix al *amusing* espectáculo.

—

Després d'una malaltia curta, morí l'altre día en aquesta ciutat el jove autor dramátich Esteve Ducet, que, entre altres, havia escrit el melodrama *El naufragio del San Telmo*, estrenat durant l'hivern passat en el teatro Circo Espanyol. Actualment preparava alguna obreta destinada al teatro catalá.

D. E. P.

—

El mestre en Joan Gay, ha tornat á encarregar-se de la direcció de la simpática societat choral « Catalunya Nova ».

—

Nostres folletins.

Ab el present número repartim el *plech* 13 de 8 planas del poema

CANIGÓ

una de las obras més genials del gran poeta MOSSÉN JACINTO VERDAGUER, quina primera edició catalana està agotada.

Al oferir al públich la nova edició d'aquest **poema**, joia de las lletras patrias, recordém á nostres subscriptors antichs y als que vingan á serho desde'l número 64 fins á la terminació de l'obra, la promesa que ferem de **regalar** pera la encuadernació del tomo **unas luxosas tapas en pasta y dorat**.

En el taller del nostre volgut amic el notable artista en Ramón Casas, hem tingut ocasió de véurel el seu cartell que acaba d'obtenir el tercer premi de 3.000 pessetas en el concurs convocat fa poch per una casa de Buenos Ayres.

Consti que l'obra d'en Casas, imparcialment jutjada, mereixia el primer premi, puig també hem vist els projectes que obtingueren aquest y el segon, y ab franquesa, no'ns resultan de bon tros tan ben interpretats com el del nostre estimat amic.

Diumenge passat en el centre recreatiu «Lo Foment», de Tarragona hi debutà una nova secció dramàtica dirigida pel senyor Arnau, que posà en escena el cuadro de costums del malaguanyat Felu y Codina, *Lo mestre de minyons* y'l joguet d'en Gumà *L'amor es cego*, obtinguent abduas obretas molt bona interpretació per part dels aficionats senyoretas Amparo y Antonieta y senyors Queral, Corbella, Obiol, Talladó, Tosselli y Llaveria.

Hi há en estudi el drama *Lo crit de la conciencia*, original d'un soci d'aquest centre, quin estreno s'efectuarà aviat.

La casa Eduart Roca y germá, de Palma de Mallorca, ens ha remés un cartell del Concurs Nacional de Cartells Artístichs en el que s'ofereixen tres premis de 1.000, 300 y 200 pessetas pera'ls tres millors cartells artístichs anunciadors dels llibrets de sa fabricació, dits Papers Roca.

Els projectes s'exposarán al públich per espay de 10 días en el Saló Parés, procedintse á la designació de premis, alguns días avans de acabarse la exposició.

En la nostra Redacció se trobarán de manifest las condiciones á que han de subjectarse els artistas que hi vulgan pendrer part.

El jove escriptor Emili Graells Castells, ens fa sapiguer que ha entrat á formar part de la Redacció del setmanari castellà *El Mundo Artístico*.

Eus en alegrém.

La important Societat de Mataró «La Constancia», organísá días passats una funció á benefici dels perjudicats per las inundacions del riu Llobregat, havent produhit aquella festa unas 500 pessetas que han sigut entregadas, pera sa repartició, al Alcalde senyor Amat.

Mereix un elogi xardorós la Societat mataronina per sa noble conducta en favor dels que sofreixen.

CATALUNYA ARTISTICA se ven á París, Boulevard Montmartre, Kiosque núm. 50, de Mme. Schneider.

ENTRETENIMENTS

Un incident del „Tenorio“

XARADA

En Tomás es un minyo que festeja ab la Eduarda, una xicota modista que per cert es molt *dos-cuarta*.

Pe'l *hu-dos* té una afició ell, que fins hi pert la gana, en cambi ella no voldria véurel may dalt de las taulas.

En la seva Societat aquest any va organisarse el *Tenorio*, y d'un paper ell també va ferse cárrech pro, ab la sola condició que no'n sabés res la Eduarda.

Al *dugas-tres* en Tomás content va aná á convidarla prometentli que á'n á l'obra cap papé hi representava.

Al vespre, la Societat s'omplí com pocas vegadas y per veure aquell *hu dos* hi havia molt entussiasme.

Tot va anar bé, pro á la escena més *total* que hi há al quart acte cuan surt el *Comendador* (que era en Tomás) y s'encara ab el *Tenorio* y n'hi diu quatre de frescas, s'enfada *Don Juan* y crida:—*¡Esto más!* L'altre flaquejant de camas pensa que ha dit: *Es Tomás* y murmura:—Malvinatje ja m'has descubert!—y cau á terra com mort de rabia.

J. STARAMSA.

*
* *

Solució al del número passat

Xarada: *La-bo-ra-to-ri*.

F. Giró, impressor.—Carrer de Valencia, 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — *Raurich, 20, principal.* — (*Hi ha bussó á la porta.*)

DIRECTOR: J. AYNÉ RABELL. — ADMINISTRADOR: BARTOMEU LLURÓ

12 planas de text degut als millors prosistas, poetes y crítichs regionals. — 4 de novela ilustrada.

8 de folleti literari. — Grabats y dibuixos de notables artistas.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANGER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.